

พฤติกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์และการรับรู้  
สิทธิตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ของผู้สูงอายุใน  
เขตเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ  
Communication behavior via online social networks and perception  
on the rights according to the Elderly Person Act, B.E. 2546 among  
the elderly in Bangmueang subdistrict municipality, Mueang District,  
Samut Prakan Province.

ศศิพรรณ บิลมานิชย์\*

Sasiphan Bilmanoch\*

|                    |                    |
|--------------------|--------------------|
| วันที่รับบทความ    | 26 กุมภาพันธ์ 2567 |
| วันที่แก้ไขบทความ  | 5 เมษายน 2567      |
| วันที่ตอบรับบทความ | 18 เมษายน 2567     |

#### บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์และการรับรู้ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีวิจัยแบบการสำรวจ (survey research) และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 400 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ลักษณะทางประชากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 54.50 และร้อยละ 45.50 ตามลำดับ และส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 65 – 69 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.00 โดยกลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.25 และส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 31.75 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 5,001 - 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 34.00 และส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 51.70 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 100.00

Corresponding Author Email: sasiphan.bil@kbu.ac.th

\* คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

\* Faculty of Communication Arts Kasem Bundit University

พฤติกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุจากเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.50 และใช้โทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ทโฟนเป็นอุปกรณ์ในการเปิดรับเครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.75 โดยช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในช่วงเวลาระหว่าง 11 : 01 – 15 : 00 น. คิดเป็นร้อยละ 36.75 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ มากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 48.50 ส่วนระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเปิดรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ประมาณ 1-2 ชั่วโมง/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 49.25 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจุดประสงค์หลักของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดต่อกับครอบครัว/เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 29.25

การรับรู้ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (16 ด้าน) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารสิทธิโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.56) โดยการรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับการรับรู้มากที่สุด (กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ 4 ด้าน ได้แก่ สิทธิด้านการแพทย์ สิทธิด้านการได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ สิทธิด้านการได้รับการช่วยเหลือค่าโดยสารยานพาหนะ และสิทธิด้านการได้รับการช่วยเหลือจากการถูกละเมิดกรรม) 2) ระดับการรับรู้มาก (กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ 5 ด้าน ได้แก่ สิทธิด้านการได้รับความปลอดภัยในอาคารสถานที่ สิทธิด้านการท่องเที่ยว สิทธิด้านการพัฒนาตนเอง สิทธิทางการศึกษา และสิทธิด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ) 3) ระดับการรับรู้ปานกลาง (กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ 3 ด้าน ได้แก่ สิทธิด้านการได้รับการจัดที่พักอาศัย สิทธิด้านการจัดงานศพ และสิทธิด้านการประกอบอาชีพ) และ 4) ระดับการรับรู้น้อย (กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ 4 ด้าน ได้แก่ สิทธิด้านการได้รับคำแนะนำในทางคดี สิทธิด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ สิทธิด้านกองทุนผู้สูงอายุ และสิทธิด้านการได้รับความสะดวกในการเข้าชมสถานที่ต่าง ๆ)

**คำสำคัญ :** การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์, การรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุ, พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

## Abstract

The purpose of this research is to study communication behavior via online social networks and perception on the rights of the elderly according to the Elderly Person Act, B.E. 2546 among the elderly living in Bang Mueang Subdistrict Municipality, Mueang District, Samut Prakan Province. It is a quantitative research study, using survey research methods and collecting data with questionnaires from a sample group of 400 people who aged 60 years and over. The results of the research can be summarized as follows :

Demographic characteristics found that the sample consisted of more females than males, accounting for 54.50 percent and 45.50 percent, respectively, and most

of them were in the age range of 65 - 69 years, accounting for 49.00 percent. The sample had a high school education/vocational certificate. The highest number was 24.25 percent and most had general employment occupations, accounted for 31.75 percent. Most of the sample group had an average income of 5,001 - 10,000 baht per month, accounted for 34.00 percent, and most had marital status, accounting for 51.70 percent. The perception on the rights of the elderly of sample group calculated as 100.00 percent.

Communication behavior via online social networks found that most of the sample group exposed to information about the rights of the elderly from the online social network Facebook, accounted for 43.50 percent and most of them using mobile phones or smartphones as the device for opening up to online social networks, representing 67.75 percent. The time when most of the sample communicated via social networks was between 11 : 01 a.m. – 3 : 00 p.m., representing 36.75 percent. Most of the sample had a frequency of using the online social network. more than 5 times/week, accounted for 48.50 percent. The time period that most of the sample spent exposed to online social networks was approximately 1 - 2 hours/time, accounting for 49.25 percent. The majority of the sample had the main purpose of using online social networks to contact family/friends, accounting for 29.25 percent.

Perception of information on the rights of the elderly according to the Elderly Person Act, B.E. 2546 (16 aspects). It was found that the sample group had overall awareness of rights at a high level (average 3.56). The perceptions of the rights of the elderly can be divided into 4 levels : 1) the highest level of perception (The sample group had perceived in 4 aspects : Right to medical service, Right to receive living allowance assistance, Right to receive vehicle fare assistance and Right to receive help from being abused) 2) High level of perception (The sample group had perceived in 5 aspects : Right to be safe in buildings, Right to travel, Right to self-development, Right to receive education and Right to exempt the entrance fees to government places) 3) Moderate level of perception (The sample group had perceived in 3 aspects : Right to receive housing arrangements, Right to funeral arrangements, and Right to occupation) and 4) low level of perception (The sample group has perceived in 4 aspects : Right to receive advice in cases, Right to income tax deduction, Right to Elderly Fund, Rights to receive convenience in visiting various places).

**Keywords :** Communication behavior via online social networks, Perception of the elderly rights, the Elderly Person Act, B.E. 2546

## บทนำ

หลังจากที่ประเทศไทยได้เข้าสู่ “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” (complete aged society) ในปีพ.ศ. 2565 ทำให้มีประชากรอายุมากกว่า 60 ปี มากกว่า 12.9 ล้านคน หรือ 20% จากประชากรทั้งประเทศ ซึ่งประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุ โดยได้ดำเนินนโยบายสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมผู้สูงอายุให้สามารถพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่ให้การรับรองสิทธิของผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะซึ่งมีชื่อว่าพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้รับรองให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย ให้มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ซึ่งสิทธิผู้สูงอายุแบ่งออกเป็น 16 ด้าน (คู่มือสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546) ดังต่อไปนี้

1. สิทธิด้านการแพทย์และสาธารณสุข ผู้สูงอายุได้รับการจัดช่องทางพิเศษเฉพาะ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว
2. สิทธิด้านการศึกษา ศาสนา และข้อมูลข่าวสาร ผู้สูงอายุได้รับการจัดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และให้มีหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน ถึงขั้นอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และมีรายการต่างๆ เพื่อผู้สูงอายุ
3. สิทธิด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม ผู้สูงอายุได้รับข้อมูล ค่าปรึกษา ข่าวสารตลาดแรงงาน การจัดหางาน รับสมัครงาน บริการข้อมูลทางอาชีพ ตำแหน่งว่างงาน การอบรม และฝึกอาชีพ โดยมีศูนย์การข้อมูลทางอาชีพ และตำแหน่งงานสำหรับผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะที่สำนักงานจัดหางานทุกแห่ง
4. สิทธิในการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน หรือชมรมผู้สูงอายุ ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมภายในชุมชน หรือระหว่างชุมชน และส่งเสริมการใช้ศักยภาพผู้สูงอายุ โดยเพิ่มการจัดกิจกรรมทางกีฬา นันทนาการ และการถ่ายทอดภูมิปัญญา
5. สิทธิได้รับการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น ๆ ผู้สูงอายุได้รับการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ การดูแลช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ การบริการที่สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย การจัดพาหนะอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ
6. สิทธิได้รับการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม ผู้สูงอายุได้รับการลดค่าโดยสารในการโดยสารยานพาหนะทุกประเภท (ตามเงื่อนไขของแต่ละประเภท) ได้แก่

รถโดยสาร ขสมก. รถโดยสาร บขส. รถไฟฟ้าใต้ดิน (MRT) รถไฟฟ้าบีทีเอส (BTS) รถไฟแห่งประเทศไทย เรือด่วนเจ้าพระยา และเครื่องบิน

7. สิทธิได้รับการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ ผู้สูงอายุได้รับการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวในความรับผิดชอบขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และองค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น

8. สิทธิในการได้รับการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง ผู้สูงอายุได้รับการให้คำแนะนำ ปกป้อง และให้ความช่วยเหลือจัดหาที่พักที่ปลอดภัยและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ

9. สิทธิในการได้รับคำแนะนำ ปกป้อง ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว ผู้สูงอายุได้รับการให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความช่วยเหลือ ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาด้านครอบครัว จะได้รับการช่วยเหลือจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามความจำเป็นและความเหมาะสมไม่เกินวงเงินครั้งละ 3,000 บาท โดยไม่เกิน 3 ครั้ง/คน/ปี

10. สิทธิได้รับบริการการจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง ในกรณีผู้สูงอายุที่เดือดร้อน จะได้รับการช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน การจัดที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มให้ผู้สูงอายุตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

11. สิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ผู้สูงอายุซึ่งมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ สัญชาติไทย ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ได้จัดให้อย่างเป็นประจำ จะได้รับการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนตลอดชีวิต

12. สิทธิได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติ หรือมีญาติแต่มีฐานะยากจน ไม่สามารถจัดการศพตามประเพณีได้ หรือผู้สูงอายุยากจน และไม่ได้รับการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย หรือกรุงเทพมหานคร หรือเมืองพัทยา จะได้รับการช่วยเหลือรายละ 2,000 บาท

13. สิทธิด้านการท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการ ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด เช่น ด้านการท่องเที่ยว ผู้สูงอายุได้รับการจัดกิจกรรมหรือโครงการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ด้านกีฬาและนันทนาการ ผู้สูงอายุได้รับการบริการตรวจสุขภาพ ทดสอบสมรรถภาพทางร่างกาย ใช้บริการในสนามกีฬา สวนสุขภาพ ลานกีฬาแอโรบิก สนามเปตอง ห้องออกกำลังกาย และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น การแข่งขันกีฬา การลีลาศ และการรับสมัครเป็นสมาชิกชมรม กีฬาประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

14. สิทธิการได้รับความสะดวกในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด ผู้สูงอายุได้รับการบริการโดยตรงเช่น ลิฟต์ พื้นเรียบ ราวจับบันได ทางลาด ราวจับในห้องน้ำ จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

15. สิทธิด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ และการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สินเงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ บุคคลที่ได้รับผู้เลี้ยงดูบิดา มารดา ได้รับการลดหย่อนภาษีเงินจำนวน 30,000 บาท ผู้บริจาคทรัพย์สินเงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ สามารถนำไปเสร็จไปลดหย่อนภาษีได้

16. สิทธิด้านกองทุนผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุได้รับการให้กู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพรายบุคคล และรายกลุ่มสำหรับผู้สูงอายุ โดยต้องชำระคืนเป็นรายงวด ภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี โดยไม่มีดอกเบี้ย

อย่างไรก็ตาม กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้จัดทำหนังสือคู่มือสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแจกจ่ายไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกแห่ง รวมทั้งทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุได้รับทราบเกี่ยวกับสิทธิของตนตามที่กฎหมายกำหนด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีบทบาทสำคัญของการเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลายรูปแบบ เช่น Facebook Line Instagram Twitter และอื่น ๆ การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตและการสื่อสารของตนในสังคมให้มีความสะดวกสบายยิ่งขึ้น บุคคลสามารถรับทราบหรือค้นหาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ต้องการผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่อีกด้วย การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน จึงมีบทบาทและมีความสำคัญในการเป็นช่องทางสื่อสารสำหรับคนทุกเพศทุกวัยวัยรวมทั้งผู้สูงอายุ ซึ่งส่งผลให้พฤติกรรมกรรมการสื่อสารของผู้สูงอายุจำเป็นต้องใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารเช่นเดียวกับคนวัยอื่น ๆ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลจากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เป็นเป็นแนวทางในการพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับผู้สูงอายุต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

### แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

#### แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุไว้ว่า หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

### แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์

เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ รูปแบบของเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน(Application) ที่มีเครือข่ายที่โยงใยให้บุคคลที่มีเรื่องที่น่าสนใจเหมือนกันมาพูดคุยกันสามารถเชื่อมโยงระหว่างบุคคลอีกบุคคลหนึ่งได้ ซึ่งในบริการเครือข่ายสังคมมักจะประกอบไปด้วย การแชท ส่งข้อความ ส่งอีเมลล์ วิดีโอ เพลง อัฟโหลดรูป บล็อก โดยเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมได้แก่ Facebook, Line, Twitter และ Instagram (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2558)

### แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

พฤติกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์คือลักษณะหรือวิธีการของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของบุคคล ได้แก่ เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้ ช่องทางในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมทั้ง วัตถุประสงค์ ช่วงเวลา ระยะเวลา และความถี่ที่ใช้ในการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคคล ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2558) เครือข่ายสังคมในสังคมเครือข่าย วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 8(2)

### แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายที่ให้การรับรองสิทธิของผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย ให้ได้รับประโยชน์ตามที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองในด้านต่าง ๆ ซึ่งสิทธิผู้สูงอายุทั้งหมดแบ่งออกเป็น 16 ด้าน (คู่มือสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546)

### แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

การรับรู้เป็นกระบวนการในการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แต่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของมนุษย์นั้นจะมีความแตกต่างกันไปตามความสนใจหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล แม้ว่าข่าวสารจะมาจากแหล่งเดียวกันก็ตาม เนื่องจากมนุษย์เลือกที่จะรับรู้ข่าวสารเพียงบางประการที่สอดคล้องกับความต้องการความรู้และความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ของบุคคลนั้น (ปรมะ สตะเวทิน, 2529) โดยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารนำมาใช้สำหรับการสำรวจการรับรู้ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ

### **วิธีดำเนินการวิจัย**

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีวิจัยแบบการสำรวจ (survey research) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลทางแบบสอบถาม (questionnaire) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการสรุปผลการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

•

- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ และเป็นผู้มีสิทธิใช้บริการระบบสุขภาพปฐมภูมิที่ รพ.สต. บ้านคลองบางปิ้ง ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 4,254 คน (จากรายงานข้อมูลของสำนักสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2566) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการใช้ตารางสำเร็จของ Yamane (1973) จากจำนวนประชากร 4,254 คน และกำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ซึ่งคำนวณตามสูตร Yamane จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 366 คน อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาไว้ที่ 400 คน

- เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามจำนวน 7 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามจำนวน 6 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 3 การรับรู้ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามจำนวน 16 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์การวัดแบบ Likert Scale ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ (Likert, 1961)

โดยมีเกณฑ์วัดระดับการรับรู้ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

**ระดับการรับรู้ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ ระดับคะแนน**

|            |   |
|------------|---|
| มากที่สุด  | 5 |
| มาก        | 4 |
| ปานกลาง    | 3 |
| น้อย       | 2 |
| น้อยที่สุด | 1 |

จากนั้นจึงได้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ระดับการรับรู้ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 ถือว่ามีการรับรู้ข่าวสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 ถือว่ามีการรับรู้ข่าวสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์มาก
- ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 ถือว่ามีการรับรู้ข่าวสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 ถือว่ามีการรับรู้ข่าวสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์น้อย

- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 ถือว่ามีการรับข่าวสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์น้อยที่สุด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาเครื่องมือเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อดูความเที่ยงตรงของเนื้อหาในข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach (1990) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 ก่อนนำไปใช้ในการศึกษา

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประสานงานกับ อสม. ประจำหมู่บ้านเพื่อชี้แจงโครงการวิจัยและวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิ์ใช้บริการระบบสุขภาพปฐมภูมิที่ รพ.สต. บ้านคลองบางปิ้งที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ในเขตเทศบาลตำบลบางเมือง โดยให้กลุ่มตัวอย่างอ่านแบบสอบถามและเลือกตอบคำถามเอง สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่ไม่สามารถอ่านหนังสือได้ อสม. จะอ่านข้อคำถามและเขียนคำตอบตามที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ โดยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้สูงอายุตัวอย่างรวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน ระหว่างวันที่ 1 กันยายน – 30 พฤศจิกายน 2566

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดใช้การบรรยายข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

### สรุปผลการวิจัย

#### 1. ข้อมูลลักษณะทางประชากร

ผลจากการศึกษาข้อมูลลักษณะทางประชากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 54.50 และร้อยละ 45.50 ตามลำดับ ในด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วง 65 – 69 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.00 ในด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.25 ในด้านอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 31.75 และในด้านรายได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 5,001 - 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 34.00 ส่วนด้านสถานภาพการสมรส กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 51.70 และด้านการรับรู้ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการรับรู้ คิดเป็นร้อยละ 100.00

#### 2. พฤติกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ผลจากการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุจากเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.50 และใช้โทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ทโฟนเป็นอุปกรณ์ในการเปิดรับเครือข่าย

สังคมออนไลน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.75 โดยช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในช่วงเวลาระหว่าง 11:01 – 15:00 น. คิดเป็นร้อยละ 36.75 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ มากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 48.50 ส่วนระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเปิดรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประมาณ 1-2 ชั่วโมง/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 49.25 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจุดประสงค์หลักของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดต่อกับครอบครัว/เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 29.25

3. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (16 ด้าน)

ผลจากการศึกษาการรับรู้ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (16 ด้าน) พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.56) ซึ่งสามารถแบ่งระดับการรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับการรับรู้มากที่สุด ระดับการรับรู้มาก ระดับการรับรู้ปานกลาง และระดับการรับรู้น้อย ดังนี้

- ระดับการรับรู้มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่ 1 : สิทธิด้านการแพทย์และสาธารณสุข (ค่าเฉลี่ย 4.80) 2) ด้านที่ 11 : สิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.70) 3) ด้านที่ 6 : สิทธิได้รับการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.64) และ 4) ด้านที่ 8 : สิทธิในการได้รับการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง (ค่าเฉลี่ย 4.61) ตามลำดับ

- ระดับการรับรู้มาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่ 5 : สิทธิได้รับการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 4.14) 2) ด้านที่ 13. สิทธิด้านการท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด (ค่าเฉลี่ย 3.91) 3) ด้านที่ 4 : สิทธิในการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.82) 4) ด้านที่ 2 : สิทธิด้านการศึกษา ศาสนา และข้อมูลข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 3.73) และ 5) ด้านที่ 7 : สิทธิได้รับการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ (ค่าเฉลี่ย 3.48) ตามลำดับ

- ระดับการรับรู้ปานกลาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่ 10 : สิทธิได้รับการบริการการจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 3.30) 2) ด้านที่ 12 : สิทธิได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี (ค่าเฉลี่ย 2.98) และ ด้านที่ 3 : สิทธิด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.70) ตามลำดับ

- ระดับการรับรู้น้อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในระดับน้อย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่ 9 : สิทธิด้านการได้รับคำแนะนำปรึกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 2.60) 2) ด้านที่ 15 : สิทธิด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ และการลดหย่อนภาษีให้แก่

ผู้บริจาคทรัพย์สิน เงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย 2.55) 3) ด้านที่ 16 : สิทธิด้านกองทุนผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย 2.53) และ 4) ด้านที่ 14 : สิทธิด้านการได้รับความสะดวกในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด (ค่าเฉลี่ย 2.42) ตามลำดับ

### อภิปรายผลการวิจัย

พฤติกรรมกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุจากเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) มากที่สุด เนื่องจากเฟซบุ๊กเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมจากผู้สูงอายุในประเทศไทย ด้วยคุณลักษณะที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีวิธีการใช้งานที่ไม่ยุ่งยาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการใช้และการยอมรับนวัตกรรมสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร” ของดวงทิพย์ เจริญรุกษ์ (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า เฟซบุ๊กเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่กลุ่มตัวอย่างนิยมใช้มากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างมีการใช้โทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ทโฟนเป็นอุปกรณ์ในการเปิดรับเครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด โดยผู้สูงอายุนิยมใช้โทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ทโฟนเป็นอุปกรณ์ในการเปิดรับเครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด เพราะว่าโทรศัพท์มือถือเป็นอุปกรณ์การสื่อสารที่สะดวกในการพกพา ราคาไม่แพง และหาซื้อได้ง่าย ส่วนการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในช่วงเวลาระหว่าง 11:01 – 15:00 น. โดยมีความถี่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ มากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์ และใช้เวลาในการเปิดรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ประมาณ 1-2 ชั่วโมง/ครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของดารุวรรณ ศรีแก้วและคณะ (2564) เรื่อง “การใช้โซเชียลมีเดียของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย” ที่พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้โซเชียลมีเดียด้วยโทรศัพท์มือถือสัปดาห์ละมากกว่า 5 ครั้ง โดยใช้งานครั้ง 1-2 ชั่วโมง ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีเวลาว่างมากในช่วงกลางวัน ซึ่งเป็นเวลาที่สมาชิกในครอบครัวคนอื่น ๆ ออกไปทำงานหรือไปเรียน จึงทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกอยากจะติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นหรือหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อมิให้เกิดความเจิบเหงาหรือเกิดความเบื่อหน่ายในการดำเนินชีวิตประจำวัน นอกจากนั้น การที่เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย จึงทำให้การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีจุดประสงค์หลักเพื่อติดต่อกับครอบครัว/เพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การรับรู้ประโยชน์ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของผู้สูงอายุ” ของธาม วงศ์สรรครและคณะ (2023) ที่พบว่า ผู้สูงอายุนอกจากจะใช้สื่อออนไลน์เพื่อแชร์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกันแล้ว ยังใช้สำหรับพูดคุยสื่อสารกับเพื่อนและคนในครอบครัวด้วย เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานทำให้ขาดการติดต่อกับเพื่อน ดังนั้น การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์จึงเป็นช่องทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน รวมทั้งยังสามารถสร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในครอบครัวและส่งข้อความเคลื่อนไหวถึงญาติพี่น้องที่อยู่ห่างไกลกันได้รับรู้เรื่องราวระหว่างกันอีกด้วย

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (16 ด้าน) ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ผลจากการวิจัยพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (16 ด้าน) ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) โดยเมื่อพิจารณาถึงระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุฯ สามารถแบ่งระดับการรับรู้ออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับการรับรู้มากที่สุด ระดับการรับรู้มาก ระดับการรับรู้ปานกลาง และระดับการรู้น้อย ดังนี้

- ระดับการรับรู้มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในระดับระดับมากที่สุด 4 ด้าน ได้แก่ 1) สิทธิด้านการแพทย์และสาธารณสุข (ค่าเฉลี่ย 4.80) 2) สิทธิด้านการได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.70) 3) สิทธิด้านการได้รับการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.64) และ 4) สิทธิด้านการได้รับการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง (ค่าเฉลี่ย 4.61) ตามลำดับ โดยผลการศึกษาของการรับรู้สิทธิระดับการรับรู้มากที่สุดทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร” ของศิริสุข นาคะเสนีย์ (2561) ที่พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ด้านการได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือน ด้านมีการลดราคาค่าโดยสารต่าง ๆ และด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการทารุณกรรม การทอดทิ้ง และการแสวงหาผลประโยชน์มากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีความสนใจเปิดรับข่าวสารสิทธิด้านการแพทย์และสาธารณสุข เนื่องจากผู้สูงอายุเกือบทุกคนมักจะมีปัญหาด้านสุขภาพ มีอาการเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น สิทธิด้านการแพทย์และสาธารณสุขจึงเป็นข้อมูลข่าวสารที่ผู้สูงอายุมีความสนใจที่จะเปิดรับข่าวสารและศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิดังกล่าวเป็นลำดับแรก ส่วนการรับรู้สิทธิด้านการได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพและสิทธิด้านการได้รับการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะ ก็เป็นสิทธิที่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญและติดตามข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานแต่ก็ยังมีค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ เช่น ไปพบแพทย์ตามใบนัด ไปพบปะสังสรรค์กับเพื่อน ไปเยี่ยมญาติพี่น้อง หรือการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง ดังนั้น การได้รับสิทธิการช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายรายเดือนและสิทธิลดหย่อนค่าโดยสารยานพาหนะต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่ผู้สูงอายุให้ความสนใจในระดับมากที่สุด สำหรับการรับรู้สิทธิในระดับระดับมากที่สุดด้านการได้รับการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้งของผู้สูงอายุนั้น อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการความมั่นคงปลอดภัยในการดำเนินชีวิต และผู้สูงอายุอาจมีความกังวลว่า หากตนเองเกิดได้รับอันตราย หรือถูกทารุณกรรม หรือถูกทอดทิ้ง หรือถูกแสวงหาประโยชน์จากผู้อื่น ฉะนั้น ผู้สูงอายุจึงมีความสนใจเปิดรับข่าวสารด้านสิทธิของผู้สูงอายุดังกล่าวในระดับระดับมากที่สุด เพราะการรู้ว่าเมื่อผู้สูงอายุประสบปัญหาเหล่านั้น ผู้สูงอายุจะได้รับสิทธิการช่วยเหลืออย่างไรบ้าง และการรู้ว่ามีหน่วยงานใดบ้างที่ผู้สูงอายุ จะต้องไปติดต่อเพื่อ

ขอความช่วยเหลือนั้น จึงเป็นข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสิทธิด้านการรักษาพยาบาลและสิทธิด้านการได้รับความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

- ระดับการรับรู้มาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ 1) สิทธิได้รับการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 4.14) 2) สิทธิด้านการท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการ ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด (ค่าเฉลี่ย 3.91) 3) สิทธิในการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.82) 4) สิทธิด้านการศึกษา ศาสนา และข้อมูลข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 3.73) และ 5) สิทธิได้รับการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ (ค่าเฉลี่ย 3.48) ตามลำดับ โดยผลการศึกษาของการรับรู้สิทธิระดับการรับรู้มากทั้ง 5 ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศีร์ษะจรจะเข้ชัย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ” ของนันทนา อยู่สบาย (2557) แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีความสนใจรับรู้ด้านความปลอดภัยในชีวิตในระดับมาก โดยต้องการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้บริการตามสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ เพราะมีความกังวลในเรื่องของการเจ็บป่วยจากการเกิดอุบัติเหตุในสถานที่ต่าง ๆ นอกจากนั้น การที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการรับรู้สิทธิด้านการท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการ รวมทั้งสิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือเครือข่ายต่าง ๆ ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุชอบที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่น ไม่ชอบการมีชีวิตอยู่อย่างเงียบเหงาโดยลำพัง ดังนั้น จึงสนใจเปิดรับข่าวสารและการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการกีฬา และนันทนาการที่ชุมชนเครือข่ายต่าง ๆ ได้จัดขึ้น ทำให้ให้ผู้สูงอายุเกิดการพัฒนาตนเอง อีกทั้งการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รวมทั้งการเดินทางท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่าง ๆ โดยได้รับการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่นั้น จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตใจที่ดี ผู้สูงอายุจึงให้ความสนใจรับรู้สิทธิทั้ง 4 ด้านในระดับมาก

- ระดับการรับรู้ปานกลาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ 1) สิทธิได้รับการจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 3.30) 2) สิทธิได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี (ค่าเฉลี่ย 2.98) และ สิทธิด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.70) ตามลำดับ โดยผลการศึกษาของการรับรู้สิทธิระดับการรับรู้ปานกลางทั้ง 3 ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช” ของพระครูภัทรปัญญาคุณ (เวียง แซ่อ้อย) (2560) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมด้านการสงเคราะห์หรือช่วยเหลือเกี่ยวกับด้านที่อยู่อาศัย ด้านการจัดงานศพ และด้านการมีงานทำและการฝึกอาชีพในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งยังประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้มีความต้องการได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ ทั้งทางด้านที่อยู่อาศัย

ด้านการจัดงานศพ และด้านการมีรายได้จากการทำงาน จึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งมีการรับรู้ข่าวสารสิทธิด้านที่อยู่อาศัย ด้านการจัดงานศพ และด้านการมีงานทำและการฝึกอาชีพ ในระดับปานกลาง ระดับการรับรู้ต่ำ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในระดับน้อย 4 ด้าน ได้แก่ 1) สิทธิด้านการได้รับคำแนะนำปรึกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 2.60) 2) สิทธิด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ และการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สิน เงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย 2.55) 3) สิทธิด้านกองทุนผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย 2.53) และ 4) สิทธิด้านการได้รับความสะดวกในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด (ค่าเฉลี่ย 2.42) ตามลำดับ โดยผลการศึกษาของการรับรู้สิทธิระดับการรับรู้ต่ำทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์” ของ วรชญา ทิพย์มัลย์ (2562) แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีปัญหาด้านคดีความและปัญหาครอบครัว อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่กับครอบครัวและมักจะไม่ค่อยประสบกับปัญหาด้านคดีและครอบครัวมากนัก จึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่สนใจหรือไม่เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องรับรู้ถึงสิทธิด้านกระบวนการยุติธรรมดังกล่าว ส่วนการที่ผู้สูงอายุมีการรับรู้สิทธิด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้แก่ผู้ที่เลี้ยงดูและการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สิน เงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุน้อยนั้น อาจเนื่องมาจากสิทธิในการลดหย่อนภาษีดังกล่าว เป็นเรื่องที่ไม่ค่อยเกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุมากนัก ผู้สูงอายุจึงมีการรับรู้สิทธิด้านนี้ในระดับน้อย และสำหรับการรับรู้สิทธิด้านกองทุนผู้สูงอายุในระดับน้อย อาจเนื่องมาจาก ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักจะมีสภาพร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำงานหรือการประกอบอาชีพต่าง ๆ เพราะเป็นวัยที่ต้องการพักผ่อนและพยายามหลีกเลี่ยงเรื่องที่ทำให้ต้องเกิดความกังวลใจ จึงไม่สนใจที่จะได้รับการสนับสนุนหรือการกู้ยืมเงินจากภาครัฐมาดำเนินกิจการหรือธุรกิจต่าง ๆ แม้ว่าจะเป็นการช่วยเหลือให้กู้ยืมแบบดอกเบี้ยต่ำก็ตาม

### บทสรุป

จากการที่ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับบุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทยให้มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ โดยการออกกฎหมายที่ให้การรับรองให้ผู้สูงอายุได้รับสิทธิประโยชน์เป็นการเฉพาะที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546” เพื่อเป็นกฎหมายรับรองให้ผู้สูงอายุได้รับสิทธิประโยชน์ด้านต่าง ๆ 16 ด้าน ซึ่งสรุปได้ดังนี้ (1) ด้านการแพทย์ (2) ด้านการศึกษา (3) ด้านการประกอบอาชีพ (4) ด้านการพัฒนาตนเอง (5) ด้านการได้รับความปลอดภัยในอาคารสถานที่ (6) ด้านการได้รับการช่วยเหลือค่าโดยสารยานพาหนะ (7) ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ (8) ด้านการได้รับการช่วยเหลือจากการถูกทารุณกรรม (9) ด้านการได้รับคำแนะนำในทางคดี (10) ด้านการได้รับการจัดที่พักอาศัย (11) ด้านการได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ (12) ด้านการจัดงานศพ (13) ด้านการท่องเที่ยว (14) ด้านการได้รับความสะดวกในการเข้าชมสถานที่ต่าง ๆ

(15) ด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ และ (16) ด้านกองทุนผู้สูงอายุ

โดยผลจากการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการเปิดรับข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุจากเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) มากที่สุด และใช้โทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ทโฟนเป็นอุปกรณ์ในการสื่อสารออนไลน์มากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการใช้สื่อออนไลน์ในช่วงเวลาระหว่าง 11:01 – 15:00 น. และมีความถี่ในการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ มากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์ และใช้เวลาในการสื่อสารออนไลน์ประมาณ 1-2 ชั่วโมง/ครั้ง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจุดประสงค์หลักของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อ ติดต่อกับครอบครัว/เพื่อน

ส่วนผลจากการศึกษาการรับรู้ข่าวสารสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.56) โดยมีการรับรู้สิทธิประโยชน์ ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน (ได้แก่ สิทธิด้านการแพทย์ สิทธิด้านการได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ สิทธิด้านการได้รับการช่วยเหลือค่าโดยสารยานพาหนะ และสิทธิด้านการได้รับการช่วยเหลือจาก การถูกทารุณกรรม) มีการรับรู้ในระดับมาก 5 ด้าน (ได้แก่ สิทธิด้านการได้รับความปลอดภัยใน อาคารสถานที่ สิทธิด้านการท่องเที่ยว สิทธิด้านการพัฒนาตนเอง สิทธิทางการศึกษา และสิทธิด้าน การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ) มีการรับรู้ในระดับปานกลาง 3 ด้าน (ได้แก่ สิทธิด้านการได้รับ การจัดที่พักอาศัย สิทธิด้านการจัดงานศพ และสิทธิด้านการประกอบอาชีพ) และ มีการรับรู้ในระดับ น้อย 4 ด้าน (ได้แก่ สิทธิด้านการได้รับคำแนะนำในทางคดี สิทธิด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ สิทธิ ด้านกองทุนผู้สูงอายุ และสิทธิด้านการได้รับความสะดวกในการเข้าชมสถานที่ต่าง ๆ)

ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบล บางเมืองใหม่มีการรับรู้ถึงสิทธิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านการได้รับคำแนะนำ ในทางคดี ด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ ด้านกองทุนผู้สูงอายุ และด้านการได้รับความสะดวกในการ เข้าชมสถานที่ต่าง ๆ ในระดับน้อยนั้น แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการได้รับสิทธิประโยชน์ด้านการได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับการลงทุนเพื่อ ประกอบอาชีพและการได้รับสิทธิการลดหย่อนภาษีเงินได้ของผู้สูงอายุ ดังนั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่ เกี่ยวข้องกับการกิจดังกล่าวจึงควรเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับรู้ถึงสิทธิ ประโยชน์ด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้น อันจะนำมาซึ่งการมีคุณภาพชีวิตที่ดีทางด้านเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของ ผู้สูงอายุต่อไป

### ข้อเสนอแนะ

#### 1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยในครั้งนี้

ผลจากการศึกษาที่พบว่า ผู้สูงอายุมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิตามพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในระดับน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ (1) ด้านที่ 9 : สิทธิด้านการได้รับคำแนะนำ ปรึกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาคครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 2.60) (2) ด้านที่ 15 : สิทธิด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ และการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สิน เงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย 2.55) (3) ด้านที่ 16 : สิทธิด้านกองทุนผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย 2.53)

และ (4) ด้านที่ 14 : สิทธิด้านการได้รับความสะดวกในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด (ค่าเฉลี่ย 2.42) ตามลำดับ เนื่องจากสิทธิของผู้สูงอายุทุกด้านล้วนเป็นสิ่งที่มีความหมายทั้งต่อผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ การที่ผู้สูงอายุตระหนักถึงสิทธิในทุกด้านเป็นอย่างดีและสามารถใช้สิทธิเหล่านั้นได้อย่างครบถ้วน จะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ที่ดีขึ้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์ด้านสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุมีการรับรู้และมีความเข้าใจในระดับน้อยดังกล่าว เพื่อให้ผู้สูงอายุเกิดการรับรู้และมีความเข้าใจในการใช้ประโยชน์ของสิทธิดังกล่าวมากยิ่งขึ้น อันจะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้สูงอายุในสังคมไทยต่อไป

## 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เฉพาะในเขตเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการเท่านั้น ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยการรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพื่อศึกษาข้อมูลและเปรียบเทียบการรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งจะได้ผลการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในการวางแผนดำเนินงานประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

## เอกสารอ้างอิง

### ภาษาไทย

- กรมกิจการผู้สูงอายุ (2546) *คู่มือสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546* กรุงเทพฯ : กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ดารุวรรณ ศรีแก้ว เสกสรรค์ แยมพินิจ โสพล มีเจริญ และ อมรรัตน์ แปลกอ่อน (2564) การใช้โซเชียลมีเดียของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ฉบับเทคโนโลยีการศึกษา* Vol.5 No.1 (มกราคม-มิถุนายน 2564) pp.45-58.
- ดวงทิพย์ เจริญรักษ์ (2563) พฤติกรรมการใช้และการยอมรับนวัตกรรมสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 24 ฉบับที่ 2* (พฤษภาคม - สิงหาคม 2563) pp. 229-237.
- ธาม วงศ์สรครกร ชาญเดช เจริญวิริยะกุล และอัครมณี สมใจ (2566) การรับรู้ประโยชน์ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของผู้สูงอายุ. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 6 ฉบับที่ 1* (มกราคม – เมษายน 2566) pp. 168-179.

- นันทนา อยู่สบาย. (2557)0 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศรีชะชะจะเข้ น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2558). เครือข่ายสังคมในสังคมเครือข่าย วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 8(2), pp. 119-127.
- ประมะ สตะเวทิน. (2529). หลักนิเทศศาสตร์ กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- พระครูภัทรปัญญาคุณ (เวียง แซ่ฮ้อย). (2560). การศึกษาความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช วิทยานิพนธ์นี้หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรัชญา ทิพย์มาลัย. (2562). พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิ. (2566). ข้อมูลทรัพยากรสุขภาพ หน่วยบริการปฐมภูมิ รพ.สต. บ้านคลองบางปิ้ง กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- ศิริสุข นาคะเสนีย์. (2561). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร วารสารวิจัยรำไพพรรณี ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เมษายน 2561 pp. 39 -48.

#### ภาษาอังกฤษ

- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York : New York: Harper Collins Publishers.
- Likert, R. (1961). *New pattern of management* New York : Mc Graw-Hill.
- Yamane, T. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York : Harper& Row.